Ч. 70 (13.019). Львів, четвер 31. березня 1932. Poczta opłacona ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 14·00 „
Піврічно 26·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і полуд. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Достойний Зїзд.

Кілька уваг про останні Загальні Збори „Про світи“.

Львів, 29. березня 1932.

В останніх днях роїлося у Львові від зїздів, зборів і нарад. Усі ділянки українського життя: політична (УНДО), господарська („Маслосоюз“), культурна („Просвіта“), суспільна („Відродження“) опинилися у ширшому або вужчому обємі предметом міркувань більшого або меншого гурту відповідальних за ті ділянки діячів. З усіх тих нарад ми старалися подавати на сторінках „Діла“ по змозі вичерпуючий звіт, не викривлюючи правдивого образу зборів і не промовчуючи навіть деяких немилих моментів. Бо ми виходили зі заложення, що найширші верстви українського громадянства мають право знати щиру правду про відносини і долю українських установ і організацій, і що — з другого боку — це є також в інтересі самих тих установ. Показалося, що ми зробили подвійно добре діло: читаючи всі ті звіти, наші читачі могли самі зміркувати, яким **високим рівнем** відзначалися усі ті останні наради. Справді: не знаємо, чи це так вплинула на людей загальна господарська скрута, чи глибока свідомість переживаних важких часів, чи проявився досвід минулого й громадська зрілість, — чи склались на це разом усі ці моменти (це найбільш імовірне!), — а проте фактом є, що найбільш характеристичною спільною рисою усіх тих конференцій був їх **поважний характер.**

А зпоміж усіх них під цим оглядом на перше місце вибились безумовно — Загальні Збори „Просвіти“. Це був справді рідкий образ, — і то рідкий не лише у нашому житті, але — без перебільшення! — серед будьякого культурного народу Заходу: це був зразок високо-культурних, наскрізь ділових, позитивно-творчих зборів. 350 осіб повноправних учасників наради, — а поміж ними священики, світські інтелігенти ріжних звань, студенти, робітники й жінки, люди з ріжних політичних таборів, ріжного віку й ріжних темпераментів, із ріжних середовищ, з міст і далеких сільських закутин, а всі вони зїхались і зійшлись до одної салі, приведені любовю до одної справи та журбою за долю одної установи. Таке ріжнородне масове зборище завжди може легко перетворитися у бурхливе віче. Коли зважити крутіж політичних пристрастей, в якому від літ перебуває українське життя, коли взяти під увагу скільки то чинників є зацікавлених у розбиванні всяких наших зборів та руйнуванні всяких національних установ, — то не булоб і великою дивницею, колиб такі масові збори не мали нічого спільного зі спокійною нарадою над цифрами бюджету культурної установи!

А проте — як не дивно — вчорашні Загальні Збори „Просвіти“ справді подобали більше на парляментарну бюджетову й освітню комісію, ніж на масовий збір трьох з половиною соток учасників! Передусім відразу звертала увагу повна відсутність якоїнебудь демаґогії — яке це рідке явище! Дальше: в оцих культурно-освітніх нарадах, в яких постійно оперовано цифрами, датами й фактами, ніхто не порушував політичних моментів. Не було ніяких персональних атак, а при виборі осіб, ніхто не сперечався за особи, тільки підносив річеві мотиви, — негайно всіми одобрювані.

Загальні Збори „Просвіти“ йшли під знаком компромісу поміж УНДО і соц.-радикалами, як двома найповажнішими національними незалежними гром.-політ. таборами, щиро і безінтересовно зацікавленими в добрі цієї найчільнішої всенародньої установи та в санації захитаних її фінансів На Загальних Зборах цей компроміс перейшов першу вогневу пробу, — і перейшов її блискуче. Члени одного й другого табору прийшли на збори, озброєні в єдину зброю — цифер, льояльної ділової критики і ділових порад. Досить сказати, що навіть тих кількох закаптурених комуністів, які найшлися поміж масою учасників зїзду, мусіло пристосуватись до рівня нарад і щонайвище дозволити собі на деклямацію фраз про „клясово свідомі маси“, а якийсь єдиний молодець, який старався ці фрази розвинути — здискедитувався раньше, заки ще скінчив свою нефортунну промову.

Свідомість, що на Матірньому Товаристві тяжить тягар сімсот тисяч зол. боргу — казала учасникам нарад відмовитися від зайвого оптимізму. Але вони й осудили песимізм, який паралізує кожне творче діло: бо не є песимістами ті, які шукають доріг рятунку, щоби мерщій мати позаду себе погану нинішню ситуацію. З цього погляду слушними були закиди, що рахункового замкнення і пляну фінансової санації „Просвіти“ не предложено філіям і читальням бодай на якийсь короткий час перед Загальними Зборами, щоби їх делеґати могли з цим познайомитись заздалегідь. Колиб це було сталося — рівень і вислід Зборів був би ще кращий. Це треба мати безумовно на увазі на будуче.

Ці останні Збори були формально „звичайними“, але по-правді — надзвичайними: такий характер надало їм зречення — отже потреба вибору — цілого Виділу, недавня смерть голови „Просвіти“, пок. М. Галущинського, та предложений уступаючим Виділом, згаданий уже вище, конкретний плян санації Товариства. Останній Виділ дав доказ великої свідомости ваги моменту, коли скликав Загальні Збори, не чекаючи статутового терміну (від минулих Зборів один рік минає щойно в червні) та підготовивши нову, ширшу плятформу співпраці всіх творчих національних елементів. Новому Виділові з його нововибраним головою можемо лише побажати, щоби найближчі Загальні Збори „Просвіти“ могли ствердити правильну реалізацію фінансово-санаційного пляну і щоби тому могли з черги присвятити всю свою увагу плянові культурно-освітньої праці. Останній просвітянський зїзд був достойним зїздом — і такими повинні бути всі будучі.

НІМЕЦЬКІ ДОСТАВИ ДЛЯ ЯПОНІЇ.

ФРАНКФУРТ н. М. 29. III. ПАТ. Тутешня комуністична преса повідомляє, що японська комісія відвідала найважніші фабр. відділи заведень Фарбеніндустрі в Ленаві. Щодня відходять транспорти амоняку на Д. Схід. Фабрики Круппа інтенсивно працюють над виробом тяжких гармат.

Наше господарське положення на Народньому Зїзді.

Резолюції до реферату сен. Юліяна Павликовського: „Сучасне економічне положення українського народу під Польщею“, виголошеного на Народньому Зїзді УНДО дня 26. березня 1932.

I.

Народній Зїзд стверджує, що економічне положення українського народу під Польщею від часу останнього Народнього Зїзду в 1928 р. погіршилося наслідком значного обниження суспільного доходу в усіх верств українського народу, серед якого рільнича частина дає 86 проц.

Доходи української рільничої верстви змаліли з причини спадку цін на хліборобські продукти, зокрема цін на плоди звіринні, доходи українського безземельного селянства і робітництва крім поменшення заробітків взагалі десятковані безробіттям, доходи українськ. ремесла і промислу та торговлі впали значно з причини упадку купної сили суспільности, доходи вільних професій віддзеркалюють у собі загальне зубожіння всіх інших верств українського народу, доходи приватного й державного урядництва підпали загальним редукціям поборів. Найбільше доймаючим явищем є загальна павперизація української хліборобської, в першу чергу селянської верстви, якої дохід у порівнянні до доходу з року 1927-28 упав на початку 1932 р. майже на половину, при чому не беремо під увагу втрати зарібків українського сільського населення, як у краю, так і на еміграції, тепер майже в цілости припинений.

Таке економічне положення українського народу, висловлене загальним спадком суспільного доходу, стає тим важче, що рівночасно не меншають тягарі публичної натури, які несе на собі український нарід і що рівночасно й дальше українське народнє господарство в інвестиційній ділянці терпить від лиховісної диспропорції між цінами рільничих плодів і цінами артикулів промислових, які з початком 1932 р. у порівнанні до цін з 1927-28 рр. упали тільки на 25 проц., коли рільничі плоди впали майже на 50 проц.

*

Народній Зїзд з усім натиском стверджує, що стан і висліди українського народнього господарства в межах Польщі є тільки **по-части** випливом загальної господарської кризи, яку переживає Польща, а на яку зложилися не тільки впливи світової кризи, але й нецілильна законодавча і внутрішня політика уряду та звязана з ними господарська політика Польщі, на які український нарід, не зважаючи на своє домінуюче становище серед непольських народів у Польщі і не зважаючи на доцільно і всебічно зорґанізоване своє народнє господарство та свої дотеперішні заходи, не добув до-сьогодні ніякого впливу.

*

Народній Зїзд **поновно мусить ствердити,** що економічне положення українського народу під Польщею є в **першій мірі** вислідом послідовної політики уряду, яка своєю метою ставить свідому павперизацію усіх верств українського народу. В такім наставленні уряду находиться і джерело спеціяльних метод, які уряд пристосовує до господарського життя і господарських потреб, а навіть господарських конечностей українського народу.

Господарське життя українського народу, розвиване ним серед найбільш неприхожих загально-господарських умовин, які панують у Польщі, розвиване всією напругою власних сил народу, стрічає на своїм шляху специфічні **перешкоди** з політичних мотивів.

Коли відповідальні господарські чинники уряду відмовляють українському народові конституційно запорученого права на **самостійне організування українського народнього господарства у власних національних господарських** організаціях, хоч українські національні господарські організації у своїй праці придержуються строго всіх законів і розпорядків, якими Польща управильнює обсяг праці в економічній ділянці, то чинники, відповідальні за внутрішню політику уряду, ведуть курс нищення господарських надбань українського народу (**явна насильна** „пацифікація“ і **тиха** „інтерпретарська пацифікація“ українського господарського руху й українських господарських установ) і курс гальмування розвитку українського народнього господарства шляхом спеціяльної політики адміністраційної влади, спомаганої спеціяльною політикою міністерств господарських ресортів.

*

II.

Зокрема Народній Зїзд стверджує:

1. Що **податки,** оплачувані українським народом до скарбу держави, і досі мають характер контрибуцій, чого доказом є кожнорічні державні бюджети. Український нарід і досі тільки поважно доповнює сторінку доходів скарбу, а уряд не почувається до обовязку по сторінці розходів скарбу забезпечити ніякими квотами не тільки господарські потреби, але навіть і господарські конечности українського народу.

2. Що **відбудова знищених війною осель** досі не переведена навіть шляхом кредитової допомоги головно тільки на українській національній території в степенуванні адміністраційних округ від воєвідства львівського, станиславівського, тернопільського через волинське, щоби закінчитися у поліськім, найбільше сьогодні під оглядом відбудови занедбанім.

З 30.000 родин бездомних жертв воєнних подій, розсипаних на землях українських, білоруських і литовських, около 25.000 родин припадає на українські землі.

При політиці бюджетування кредитової допомоги на відбудову знищених війною будинків — як це бачимо у бюджеті міністерства прилюдних робіт на рік 1932-33 — бездомні мусіли би ждати ще 30 (трицять) літ на дах над головою.

Поверх один міліон знищених війною будинків відбудував український нарід власними силами, бо допомогу уряду, яка в статистичній пересічі дає около 172 зол. кредиту на один знищений будинок, не можна уважати відбудовою коштом державного скарбу.

Не зважаючи на гаські умовини з року 1928, уряд досі не виявив ніякої охоти законно поладнати справу воєнних відшкодувань, коли воєнні шкоди українського народу тільки на селах в будинках, хатній обстановці, живім і мертвім інвентарі дають около 8.5 міліярда австрійських корон (валюта: лютий 1919 року), з яких половина з надвишкою припадає на Галичину, решта на інші українські землі в Польщі.

3. Що уряд до-сьогодні не виплатив українському населенню всіх належитостей, законно йому признаних з титулу **воєнних чинитьб,** хоч прим. щодо поавстрійських воєнних чинитьб уряд Польщі, як сукцесійної держави, переняв на себе ясні зобовязання їх виплати і, що більше, переняв теж і маєток з ліквідаційної маси по кол. Австрії і готівку, призначену на виплату чинитьб.

4. Що уряд каригідно занедбує ведення **публичних робіт** на українській національній території, а зокрема ведення підставових меліорацій, як регуляцію галицьких рік і забудову гірських потоків, чим наражує українське національне господарство на постійні втрати і шкоди в житті і майні українського народу; прим. шкоди повені з року 1925 винесли у Східній Галичині в приватних господарствах 26,200.000 золотих, а в році 1927 — 36,595.000 зол.

(Продовження буде.)

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

Листи з Брукселі.

(Від власного кореспондента.)

Брукселя, 22. березня 1932.

Коли писати про якесь місто чи навіть якусь країну — коли воно лекше, і коли краще? Чи тоді, коли ви там пережили один чи два дні? Чи може щотільки після цілих років, пережитих там, серед тамошніх людей, після довгих студій над історією й географією, над етнольогією й статистикою, над письменством і журналістикою?

Кожний з нас читав і таке, і таке. Тобто і нашвидку нахапані враження, і довгі, числами й датами начинені підручники про дані міста чи держави. Серед одної й другої породи кожний з нас попадався на щось путнє розмірно рідко, а на зайву, а то й немудру балаканину — дуже часто: бо тут, як зрештою також у всьому іншому, що пишеться й друкується кожного дня, зерна дуже мало, полови дуже багато. Не такий то вже й дурний був той арабський ватажок, що нараз зліквідував був віками накопичені плоди старинної графоманії: це недуга не нова, тай стократ більше поширена, ніж ми думаємо, забуваючи звичайно кожний про себе самого. Та це мимоходом.

Щодо нас самих, то признаємося, що завсіди мало-що нам так імпонувало, як ті подорожні, що перебувши нпр. у такій Польщі або Радянщині два-три тижні, пускають у світ цілі книги з категоричними, оконечними й безвідкличними слсвословіями або осудами. В цього роду літературі особливо сильні французи, а облекшує їм їх роботу обставина, що зправила ці відважні письменники не розуміють ні словечка з мови тієї країни, про яку так хоробро пишуть...

Наш брат ось тепер у Брукселі перший раз. Приїхав сюди передучора пополудні, а нині ввечері береться писати про це місто. Береться, бо мусить. А якби не мусів то певне рука йому не свербіла би писати про Брукселю. Значить, треба бути скромним: значить, писати тільки про те, що очі справді вспіли побачити, а вуха почути, тай геть від себе відганяти всякі звички й забаганки узагальнювати підглянене, судити або гудити, а навіть — упиратися на абсолютній правдивости того, що може тільки видається нам правдою.

Словом: пригорща вірорваних вражінь, зорових і почасти слухових. Ніщо більше.

*

Загальне вражіння від Брукселі: велика Льозанна, вдесятеро чи пятнацятеро більша від надлеманського міста. Брукселя, як Льозанна, розкинена по горбах; там і тут великі части міста побудовані трохи не одна над другою. Ця схожість з Льозанною кидається вам в очі особливо сильно, коли підійметеся на горб, на якому стремить в небо своєю якоюсь вавилонсько-асирійською вежею судова палата. З тераси під палатою дивитеся в нив на місто: кришi, димарі, церковні вежі, ціле море коминів. Так і шукаєте на обрію ще й синього фону, одинокого в свому роді Леманського Озера, що пречистою лентою вкрашує льозанський краєвид, який розвертається перед вами, коли станете на терасі льозанського собору. Одначе озера тут немає; тай хмарної маси альпейських гір за ними тут немає. Тай небо — там майже італійське, південне, темно-синє, а тут — ясно-синє, північне.

*

Вражіння великої заможности, загальної заможности, старого, гаразд угрунтованого багацтва. Сита, добре одягнена публика. Маса багатих крамниць і магазинів. Маса авт. Банки. Біржа — одна з найважніших в Европі. Ні сліду жебраків, не видно сірої, обідраної нужди, яка наче проказа жере цілі квартали Львова, а передовсім Варшави. Не давить вас тут і не прибиває невпинна ревія облич журливих, розбитих горем за насущний і нещасливих наслідком політичної системи, які переслідують подорожнього, затроюють йому життя й заслонюють собою сонце боже, коли він їде з Відня, переїде чесько-польський кордон. Тут нужда і горе — вимок, там вони — правило, а вимок — духова погода, матеріяльна забезпеченість. Країна багата і свобідна. Поліціянт тут — не тиран і не підступний ворог, а слуга і друг людности. Це Брукселя, а не Варшава. І очевидно — не Львів. Тай — мабуть бо ми там не були — не Київ і не Москва.

*

Велика сила добрих, почасти відомих на весь світ своєю знаменитою кухнею — ресторанів. Сила цукорень, з пишно заставленими столами й вікнами. Сила великих крамів із тютюневими виробами, які тут не підпадають під державний монополь. Натомість мало книгарень, а ті — рідкі — які є, не першорядної вартости. Далеко їм до книгарень німецьких і французьких. Країна не інтелектуалізму, а правдивої діяльности.

*

Ще добре, що ви колись читали, що Брукселя лежить на флямандській мовній области, бо інакше ви цього не завважали би, ходячи по місті й придивляючись крамничним вивіскам. Вони, можна сказати, самі французькі. Імена на вивісках дуже часто флямандські, текст завсіди французький. Так і має Брукселя зверхній характер визначно французький. Та проте не можна сказати, щоби не бачити флямадських написів трохи не на кожному кроці. Їх тут чимало, та всі вони лише на будинках і публичних установах — державних і громадських. Там вони скрізь і без вимку виписані обік написів французьких, буквами тої самої величини. Нема тут буквально нічого — ні міністерства, ні суду, ні поліційної станиці, ні трамваю, ні автобуса, ні залізничого чи банкового білету, де рівноправність і рівноряд-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 31. БЕРЕЗНЯ 1932.

І. ФЕДОРОВИЧ-МАЛИЦЬКА. 5)

За оригінальне національне мистецтво.

(Докінчення.)

Модерна психоза.

Одна з модерних „конструкцій" Андрієнка, з групою геометричних фігур, що сяє лагідними та дискретно згармонізованими холодними барвами (від срібного аж до синього) була дуже приємна для ока.

Уживаю навмисне цього примітивного звороту, щоби ще раз зазначити, що перше завдання пластичного мистецтва є збуджувати в глядача почування краси. І ніхто досі не видумав влучнішої дефініції краси ніж це зробив світлий ум св. Томи з Аквіну словами „Ad pulchritudinem tria requiruntur integritas, consonantia, claritas". До цього близько приєднується наскрізь модерний французький критик, Фредерік Лефевр, проповідуючи три основні правила естетики: „identité, unité, poésie". Геометрична „конструкція" Андрієнка дає не лише приклад модерного схоплення малярських проблем, але є також зразком чисто „абстрактної" тематики. Одначе свою артистичну вартість вона не завдячує ані фактові, що вона „модерна", ані обставині, що вона „абстрактна" — а **виключно тому, що попри чи може всупереч одному і другому вона містить у собі виразні елементи краси.** Краса може набирати ріжні форми, але вона завсіди лишається красою і як таку відчуває її інтуїтивно кожна людина.

Довгі експонати Андрієнка були лише цікаві як мистецькі експерименти і в них вражає виразна недостача зовнішньої та внутрішньої гармонії. Головна ріжниця між обома виставами, (з вимком творів О. Новаківського, що тут і там заняли почесне та окреме місце) поза вже згаданою, у тім, що учасники виставки АНУМ складались майже виключно з починаючих наших артистів, тоді як між експонатами Тов. Прих. Мистецтва було багато праць відомих артистів, які мають вже усталену фактуру. При цій нагоді вартоб пригадати двом із найталановитших зпоміж них (Гецеві і Дядинюкові), що занадто скорий та легкий перебіг розвою і малювання „самим талантом" без дійсного труду і щораз нового зусилля здобувати зі себе щось ще кращого, це смерть для таланту. І шкода, бо один, а ще більше другий, мають деякі дані, щоби ще пройти дальші шляхи.

Особливо радісним фактом були на виставці м. і. праці учеників О. Новаківського. Під його проводом виростає на нашім рідним ґрунті молоде покоління артистів, перенятих горячою любовю до скарбів власного народу. Можна сподіватися, що кількох зпоміж них стане колись у передніх рядах нашого національного мистецтва, на що вказують наприклад багатонадійні праці М. Мороза, праці, що свідчать про солідно угрунтовану техніку та вимково совісний підхід до малярських проблем у дусі його великого вчителя.

Боюся, що в обсягу загально провідних ідей про суть і завдання малярства загрожує нашим молодим мистцям, на чужині, велика небезпека у формі абстрактно-інтелектуалістичних напрямків кубізму, формізму, сірреалізму та передовсім — конструктивізму. Кожний з цих напрямків збогатив мистецтво **під оглядом форми,** даючи йому нові можливості вислову. Та сталось як у казці про вужа, про якого згадує Плютарх, що хвіст бунтувався проти голови і наставав, щоб часами взяти провід та бути головою: згадані модерністичні методи, **по суті чисто формальні,** стали присвоювати собі право змісту та заступати його. Вислід такого гріху проти природних законів мистецтва був такий, що з рідкими вимками такі-то твори були не лише без пізнавального змісту, але також різко не-естетичними. Нічого дивного, коли усвідомляємо собі, що зовнішньо-естетичне завсіди є висловом чогось іншого, за ним скритого. Де цього нема і форма бажає бути сама - собі змістом, там починається конструктивістичний абсурд.

Не заражуватись артистичною психозою модерної Европи це одно з важких завдань наших молодих артистів-малярів. Усупереч тому, що деякі зпоміж нас говорять про необхідність засвоєння собі в мистецтві модерного світовідчування, твердижу, що навпаки, треба нам загороднтись перед чисто-мізковими експериментами ультрамодерністів, бо інтелект, який живиться виключно зі себе, може тільки доходити до цілковитого вияловлення або — до божевілля.

Та навіть без огляду на цю грізну небезпеку, сліпе захоплення і поспішне засвоєння собі чужинних цінностей прикро вражає та має в собі щось із психольогії раба, в якого нема гордости власного „я" і який не знає або може забув, що найціннішим скарбом є те, що Сотворитель вложив безпосередньо в наші душі а не те, що засвоїмо собі від чужих.

Ці чужі, коли цікавляться японським, еспанським або нашим малярством, шукають за своєрідними, отже національними рисами, а не за „міжнародніми". Будучи вірними собі та зберігаючи наше національне обличча, будемо одночасно цікавими для чужих.

Вирікаючись тематики з обсягу нашого національного життя станемо безвладними ...

кість флямандської мови не була би здійснена вповні й беззамітно. Але на приватних установах флямандських написів дасть-біг; усе, до чиста по французьки. Українські написи у Львові все таки можна подибати, хоча їх і не багато, але флямандських у Брукселі нема, а бодай ми їх досі не бачили. Але зате у Львові українська мова вповні усунена з усього, що пахне публичною установою. А тут у публичних установах флямандська мова абсолютно рівноправна з французькою.

Так бодай видається нам, після двох днів пережитих у Брукселі.

•

Чи чуєте флямандську мову в Брукселі? Гріх би сказати, що ні. Чуєте, і то не дуже рідко. Говорять нею поміж собою перекупки на торговиці (тут торговиця, особливо рибна, прецікава), говорять кондуктори трамваєві, власники й служба дешевших ресторанчиків, іноді прості вояки. Словом, т. зв. нижча верства людности, знаючи врештою французьку мову, розмовляє поміж собою по флямандськи: для „домашнього обходу" — імовірно. Але т. зв. „інтелігентних" людей, чи то пак „панів" нам не вдалося досі почути, ні на вулицях, ні в ресторанах, розмовляючих по флямандськи. Не значить воно, щоби таких тут не було; вони навіть певне є, але прохожому й чужому вони в очі не кидаються...

•

Від учора, а властиво й від передучора, радять тут комісії Міжнароднього Обєднання для Союзу Народів. Між ін. також комісія для справ національних меншин заповіла свої засідання на завтра.

Треба буде туди піти.

——o——

Мирові переговори в Шангаї.

ТОКІО, 29. III. ПАТ. Четвертий день китайсько-японських мирових переговорів витворює песимістичні настрої. Деякі познаки виявляють замір китайців перервати переговори. Окрема підкомісія працює над визначенням межі, поза яку мав би відбутися відворот японських військ. За вістками з добре поінформованих джерел дотеперішні переговори мали за мету вирішити три точки: 1. Вимогу, щоби Китай зобовязався перервати повстанчу акцію китайських вояків у цивільних одягах. 2. Чи китайські війська мають залишитися на своїх становищах. (Китайські представники нібито погоджуються на японські вимоги в цій справі). 3. Устійнення межі, за яку мають перейти японські війська. Японці підчеркують, що зовсім неможливо вицофати всі японські відділи.

Мировий договір підписаний.

ШАНГАЙ, 29. III. ПАТ. За інформаціями японської влади сьогодні рано на мирових переговорах підписали договір про припинення китайсько-японської війни.

гльомератом чужих цінностей без живого осередку, ніким та нічим органічно незвязаним.

Хвилини артистичної інтуїції, відомо, мають у собі деякий підклад афективний. Він є тою динамічною силою, яка спонукує артиста викидати дану візію чи ідею зі світа внутрішніх переживань на світ видимих явищ. Нехай-же цим елементом афективним, як у випадку О. Новаківського, Петра Холодного, З. Подушка та інших, буде любов до народу, який нас видав, захоплення особливими рисами нашої раси та красою нашої країни. Не віримо, коли нам кажуть, що тематика мистецького твору байдужа, бо так воно не є. Чи не жаль вам, дивлячись на артистично-зрілі, прекрасні краєвиди О. Третякова з Парижа та з французької провінції, що замість Секвани, це не Дністер або Дніпро?

Нема, не може бути „абсолютного" мистецтва, бо тут на тім світі абсолютне виявляється виключно за посередництвом доцільних форм. „Доцільних" себто форм, які представляють собою щось понад чисто формальне, які змальовують функції або події. Так зв. „чисто мистецькі" проблеми як рух, ритм, оформлення та трактування простору, взаємини барв, тіни та світла і композиція це конечні засоби малярського вислову, але вони самі собою не всилі заступати духового змісту, розумного та зрозумілого. Вони лише служать для унаглядження його.

Коли не дамо збитись із шляху диктаторськими гаслами представників або прихильників оцих **не конструктивних а просто деструкційних сил у мистецтві,** а підемо шляхом ще незіпсутого власного артистичного інстинкту — тоді напевно і ми створимо здорове, велике, органічно звязане з нашою власною духовою субстанцією українське національне мистецтво.

——o——

Харчеве безладдя на Україні.

(Лист із Києва.)

Один із наших читачів переслав нам із провінції листа, який дістав приватним шляхом від рідні із Києва. Київський лист дуже характеристичний для мішаної українсько-російської мови. Слід додати, що він писаний тамшньою українізованою російщиною.

„Посилаю Вам дещо інформацій про справи у Києві. Там перебуває мама моєї жінки — і туди посилали ми торішнього року деякі пакунки масло, смалець, риж, ковбасу, муку — доходило. Аж, нараз, як прийшла чутка, що до СРСР нічого не пускають, від тоді не можуть попасти посилки; завернули 10 кільо муки і 5 кг. смальцю. Здається, що на муку треба було окремого дозволу; про смалець не згадують між товарами, що мають доступ до України. У „Вістнику почт. і телеґр." з 6. VIII. 1931. вичитав я, що можна посилати тільки мясо і його перетвори а нема — солонини. Торішнього року доходили солонина і смалець...

Але як із тим трудно було, то порадили мені вислати кілька долярів у Торсин (торговля з чужиною) до Держ Банку у Києві; казали, що теща одержить продукти чи товар по тутешній ціні нашій, які схоче. І так я зробив... На це дістала жінка такого листа:

„Дякую Тебя за гроші, але я продуктов ще ни яких не отримала, через три тижні после Твоего листа я получила от их лист, щоб я пришла получить книжку до маґазина. Я там вистояла 6 годин; добре намяла боки, поки я се отримала, потим треба йти на Николаевску вулицу до маґазина, где дають продукти. Туди треба йти ранком 3 години ночи, щоб записатися и стояти на дворі, поки відчинять маґазин. Я так рано не можу ходить, щоб не роздегли по дорозі, а друге зимно, — як я поеду першим трамваєм 6 годин ранке, то уже така черга, що и надії нема коли отримати, повно. Да я стара і мене кожний може отпихнути. Так я була 3 рази, дуже намералася і нечого не отримала. Я все радію за тії гроші, що ти вислала (я вислав 5 дол.) — отримати 1 пуд білого борошна и трохи цукру (?); но я чула, що не все те дають, що ти хочеш. Потому моя донечко, як только отримаю я, то все, Тобі отпишу. Но мені краще, як Ти будеш посилати, слала пакунок, то лучше по почте, сало Ти зашей у чорний гладкий бумажний кусок, щоб мені була хустка на голову; ту, що Ти прислала то у мене парадна, а мені треба на будлень, тільки обовязково бумажну і чорну".

Мені лише дивно, що у Словянина нема хисту до ладу і порядку і економії часу на полагодження таких простих річей як видача товарів... Таж то по війні 10 років!.. і ще хвости волочать коло порожних маґазинів... Дійсно чоловік дивується, як можна пориватись битись зі самим Богом, а не можна упорядкувати такої простої і легкої речі як у час кожному віддати те, що треба за прийняті буржуазні доляри. Хіба, що те для буржуазних грошей так робиться. І те можливо... Але здається, що хіба ні?!

Литва перед Мировою Конференцією.

II.

Становище до Росії та Польщі. — Виленська справа. — Роля Найвищої Ради. — „Доконані факти".

(Докінчення.)

Послухаймо дальших арґументів литовського меморіялу на Мирову Конференцію.

Литва не хоче ані повернути під російську зверхність, ані навязати особливих політичних взаємин із Польщею.

Чому?

Щодо Росії: За час більше ніж 100 років свого панування Росія не тільки не служила інтересам Литви, але систематично руйнувала культуру й добробут країни, переслідуючи її мову та релігію. Підчас німецької інвазії Росія виявила себе нездарною захистити Литву. Росія стала огнищем більшовицької анархії.

Щодо Польщі: Польща завжди грала в історії литовської держави ролю експльоататора. Щоби змусити Литву до Люблинської Унії Польща анектувала частину території литовської держави (українські землі *Л. І.).* Політична унія з Польщею накинула Литві режім анархії кермуючих кляс, що довело врешті до упадку обох держав. Врештою литовці Східної Прусії жадним чином не увійдуть у склад держави, в той чи інший спосіб, звязаної з Росією або Польщею.

З початком квітня 1919 р. в ґазетах зявилася вістка про перевіз армії Галера з Франції до Польщі. Литовська делеґація спішить 5. квітня повідомити мирову конференцію, що „польські військові вожди Галер і Пілсудський самі заявили, що анексія Вильна, столиці Литви, одне з головних завдань їх акції".

А все таки цього 19. квітня польські війська ввійшли до Вильна. Від цього часу почалося виленське питання, яке тягнеться досі й яке має вже величезну літературу всіма мовами.

26. квітня 1919 р. Найвища Рада Антанти запропонувала урядам Польщі та Литви „дійти до угоди, бо конфлікт між ними буде лише корисний для більшовиків". Як у пропозиції Найвищої Ради до галицького уряду, Антанта твердила, що „сучасна мілітарна ситуація на польсько-литовському фронті жадним чином не впливатиме на мирову конференцію підчас вирішення литовського питання". Литва приняла пропозицію Антанти, Польща ухилилась, бажаючи, як у галицькому питанні, поставити мирову конференцію перед доконаним фактом. Підчас того Литва мусіла ще боротися з рештою німецьких частин, які не хотіли покинути країну, та з білою армією Юденича.

Версайський мир, підписаний 28. червня, накреслив тільки литовсько-німецький кордон, признавши за Литвою литовські землі Східної Прусії. 7. липня 1919 р. балтійська комісія конференції вперше закликала литовських представників. Проф. Вальдемарас зробив докладне справоздання про становище в Литві, а американський військовий експерт полковник Ґрін, що саме недавно вернувся з Литви, підкреслив, що „військове командування в Литві знамените й що з допомогою антанти литовська армія в швидкому часі може вигнати більшовиків".

Підчас вислухання литовської делеґації виявилося яскраво те, що вже було відоме й раніш, а саме, що анґлійці та американці мають усі симпатії до Литви, а Франція загипнотизована ідеєю „Великої Польщі". Правда, це торкалося французької дипльоматії; військові французи, особливо ті, що були в Литві, були найкращими захисниками литовських домагань.

18. червня 1919 р. французький підполковник Реґуль, шеф французької місії у Литві повідомив литовський уряд, що з наказу „Ради Чотирьох" переводить демаркаційну лінію між литовською і польською армією. Ця лінія, зроблена без литовського уряду й мало прихильна для інтересів Литви, починалася від Августова й тягнулася по залізниці Ґродно-Вильно-Дінабурґ, кінчаючись у 5 клм. на захід від останнього міста. Без огляду на те і всупереч забороні Фоша поляки перейшли демаркаційну лінію й атакували литовську армію, яка боролася з більшовиками. Тоді Фош призначив нову лінію, ще кориснішу для Польщі, яка знову примусила конференцію санкціонувати її офензиву. Очевидно, мирова конференція ще раз зазначила, що ця нова демаркаційна лінія не вирішує остаточно литовсько-польського конфлікту, точнісенько так само, як цяж конференція, даючи 25. червня 1919 р. мандат Польщі окупувати Галичину, робила такі-же застереження дотично українців.

Але beati possidentes!

Тут властиво кінчиться історія Литви перед мировою конференцією, але литовсько-польський спір, як відомо, не скінчився досі й ледве чи так швидко скінчиться.

Як бачимо навіть із короткого змісту книги Шамбона вона має чималу вартість для українського читача. До книги додані дві мапи: одна сучасної литовської держави, друга — історична мапа Литви XVII. в., зроблена у Франції. На цій останній Виленщина названа „Vraye Lithuanie" (Справжня Литва).

І. Л.

Столиця Манджурії загрожена.

ЧАН-ЧУН, 29. III. ПАТ. Місцева влада поробила заходи до фортифікації міста Чан-Чун, столиці манджурської держави. Прийшла вістка, що до міста Нун-Ґан наближається 3.000 загін повстанців. На оборону міста вислали поліційні відділи.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Чеський тижневик про Закарпатську Україну.

Великий чеський ілюстрований тижневик „Барвистий Тиждень“ (Pestrý Týden), що виходить у Празі, присвятив цьогорічне великодне число Закарпаттю. У нього находимо цілу низку статтей, що всесторонно інформують про життя, побут, історію Закарпатської України та її красу. Весь журнал багато ілюстрований фотографічними знимками та репродукціями мистецьких творів звязаних із життям Закарпаття. Цікава сторінка з портретами закарпатських діячів та письменників. При них подані короткі влучні характеристики. Тенденція журналу пропаґандистична, а саме заохотити туристів до відвідин Закарпатської України. Тим, що мали би охоту купити це число журналу, подаємо адресу: **Pestrý Týden, Praha — Smichov, Kobrova ul.**

За поправу долі вдів і сиріт по священиках.

(Стаття надіслана).

В першій половині березня ц. р. відбулися у Львові загальні збори вдовичо-сиротинської кооперативи „Доля“. Збори випали дуже скромно, бо враз із виділовими було заледви до 20 жінок. Обговорено на зборах справу купна камениці при вул. Шептицьких для вжитку вдів і сиріт. Дались були чути голоси деякого невдоволення з причини поміщення капіталу нібито в непродуктивну річ. З тої, правда, оглядної критики винесла я враження, що головно йде про те, аби вдови діставали грошеві датки, щось так, як побирають з дієцезальних фондів.

Ми, бідолашні вдовиці, є в тім прикрім і понижуючім положенні, що не маємо ніякої забезпеки та що нами буквально ніхто ніколи поважно не журився. Тому мусимо рятункову акцію брати на свою голову і звертатися до нашої благородної суспільности по поміч. На мою думку купно камениці — це добра річ. Її положення догідне: близько катедральної церкви, при вулиці, яка лучить центр міста з головним двірцем і близько торгової площі. Камениця має два поверхи, офіцини, а в партері з огляду на торговельну вулицю може бути приміщена споживча кооператива у власній управі.

Як знаю зі звіту, камениця куплена за 75 тисяч зол. 45 тисяч зол. заплатили, а 30 тисяч зол. довгу в Міській Касі амортизується чиншами льокаторів. Іде про те, аби довг якнайскорше сплатити і тоді вільна від зайвих льокаторів камениця може відповісти в цілости тій своїй задачі, яку їй намітив виділ, котрий до цього часу працював по своїй найліпшій волі і щирости. По звільненні камениці від льокаторів мешкання можуть бути поділені на 1 і 2 кімнати з кухнями і так приготовані повинні бути заняті вдовицями з дітворою у шкільнім віці або і з меншою. Ці кімнати мають вдовиці замешкувати аж до часу доведення дітей до власного хліба. З хвилиною, коли діти уступляться матері з голови, вона повинна би хату залишити, аби зробити місце для слідуючої вдови.

Для вдовиць, котрі повдовіли тоді, коли їх діти пішли вже на свій хліб, або для вдів бездітних, думаю про зібрання капіталу, з проценту якого моглиб вони побирати платню, — бо вдови з дітьми крім платні дістануть даром хату. Оскільки знаю, то в хвилині започаткування акції збірок було у львівській архидієцезії 60—70 вдів. Якби зібрався капітал у сумі 10 тисяч долярів, котрий би приніс річно 600—700 долярів проценту, випалоб на кожну особу по 100 зол. або й більше. Вже тим булаб облекшена справа, бо вдови малиб вільний вибір мешкання — евентуально у своїх хатах, або при любих, добрих дітях, або при родині, або — не вяжучи своєї свободи — при кім і як їм догідно; вони чулисяб душевно успокоєні і вдоволені, що не є нікому тягарем, бо моглиб зі своїх приходів доповняти домашній бюджет.

Щоби зібрати потрібний фонд, себто тих 10 тисяч долярів, не апелюємо до ваших кишень, дорогі родимці, лиш сердечно просимо занятися на ту ціль ріжними імпрезами, як концертами, забавами, театральними виставами і т. п. Акція імпрез може бути поширена в найдальших селах, де є читальні й кооперативи, а в першій мірі повинна бути ведена по наших містах і місточках. Зібрані в цей спосіб гроші просимо надсилати до кооперативи „Доля“ у Львові, вул. Домініканська 11. Просимо також наших українок-канадійок та американок подбати про такі самі імпрези на ту саму ціль у себе.

І ще одно: в камениці вдовичо-сиротинської кооперативи повинен з часом замешкати священик-ректор, котрий би нею завідував, мав моральний нагляд над вихованням і веденням дітей, особливо з огляду на хлопців, котрі потребують мужеського нагляду. Цей о. духовний повинен бути або вдовець або безженний. Хата безплатно — а решта згідно з умовою.

Цих кілька слів подаю під розвагу всіх заінтересованих чинників.

Учасниця Зборів.

З життя наших економічних установ.

XXXIII. Звичайні Загальні Збори Центрального Кооперативного Банку „Краєвий Союз Кредитовий“ у Львові.

Ці збори відбулися д. 25. III. ц. р. в 5. год. по полудні, в домівці Ринок ч. 10. Збори відкрив голова Надзірної Ради д-р *Михайло Волошин*, вказуючи на поважну економічну крізу, яку переживає український нарід. Опісля на його зазив приявні вшанували повстанням з місць память померших в останньому році членів Центробанку. На секретарів Зборів голова покликав пп. дир. Петра Постолюка і Маркіяна Кисілевського. Приявних відпоручників кооператив і фізичних членів Центробанку було 62.

Після відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів пояснив начальний директор *д-р Кость Левицький* предложене Загальним Зборам замкнення рахунків і біланс Центробанку за 1931 р. Він вказав на те, що минулий рік приніс нам до загальної економічної крізи ще й захитання світових валют та непевність міжнародніх відносин, наслідком чого збільшилась грошева скрута і неможливість заспокоєння кредитової поємности. Опісля пояснював позиціями білянсу, як наша центральна кредитова кооператива переживає ці суперечности у сучасних обставинах, щоби виконати обовязки центральної кооперативної Каси.

Зокрема [illegible] стан резервових фондів Центробанку на 293.336.75 зол. та членських уділів на 186.522.55 зол., тобто разом власного маєтку на 479.859.66 зол. Щодо чужого маєтку звернув увагу на рух в обороті вкладок ощадности, який виказує, що в останньому році вложено вкладок на суму: 1,033.499.63 зол., а винято за суму 1,148.903.90 зол., з чого вийшло обниження вкладок ощадности на 115.404.27 зол. Відтак пояснив причини зниженої тенденції льокат ощадностей у кредитових централях, яка не є вислідом якогось недовіря громадянства до наших установ, де вкладки ощадности мають повне забезпечення, але є спричинена вразливістю більших вкладників наслідком захитання закордонних валют. Тому ці вкладники шукають за іншими твердими валютами поза американським доляром, хоч долярова валюта Злучених Держав Північної Америки в даних обставинах забезпечує льокати і кредити так, що нема рації приймати на її місце якусь іншу закордонну валюту. Прикрішою обставиною є те, що значна частина нашого громадянства ще не відчуває великого значіння складання свого гроша у власній кооперації, яка в даних обставинах стала підоймою економічного життя нашого народу.

Але проте в повітових і низових кредитових кооперативах була зниженова тенденція у вкладках ощадности, так що в загальному висліді у всіх разом наших кредитових кооперативах піднісся стан вкладок ощадности в минулому році (1931). Це значить, що йдемо вперед у цьому напрямі. Та з другого боку відчувається в нашому народі повоєнне обдовження селянства і застій у стяганні уділених кредитів. Тому Центробанк постановив у порозумінні з Ревізійним Союзом і Повітовими кредитовими кооперативами скликати в місяці квітні ц. р. зїзд представників кредитових кооператив, щоби зясувати і устійнити провідні тези нашої кредитової діяльности в сучасних обставинах.

Далі підніс д-р Кость Левицький, що оборотові фонди Центробанку є майже виключно залежні від льокат нашого громадянства, а не від льокат союзних кооператив усіх видів і тому необхідне конечне ділове затіснення грошевого обміну поміж союзними кооперативами і Центробанком не тільки членськими уділами, але також льокатами, рахунковими розчисленнями, інкасами і біжучими рахунками, щоби Центробанк став дійсно центральною кооперативною Касою. Оборот уділених союзним кооперативам кредитів Центробанком виказує виплачених кредитів в діловім 1931 р. на суму: 3.503.341.31 зол., а сплачених кредитів на суму золотих: 3.692.771.05, супроти чого стан уділених кредитів з кінцем року виносив: 1,143.169.67 золотих. Цей стан виказує потребу збільшення оборотового фонду Центробанку банковими кредитами.

Вкінці пояснив заходи управи і Надзірної Ради до дальшого піднесення діяльности, як також впроваджені ощадности для зменшення коштів адміністрації Центробанку.

Д-р Юлій Савчак предложив звіт Контрольної Комісії з внеском на затвердження білянсу та уділення абсолюторії Надзірній Раді і управі Центробанку.

В дискусії над звітами промовляли: інж. *Дудка* в справі акції на голодуючих гуцулів; д-р *Микола Шухевич* домагався, щоби оборот і біланс представлювати докладніше, та щоби пояснити вартість недвижимости Центробанку і завести вказані ощадности в адміністрації; д-р *Кондрат* в справі перенесення льокалю банку до власного дому; дир. *Харамбура*, щоби використати капітали, які є в нашому громадянстві, а не брати банкових кредитів; о. *Галібей* про обовязок кооператив вивінувати Центробанк щорічними уділами; д-р *Свістель* у справі зисків Центробанку з доходу з недвижимости; д-р *Янович* про стягання уділів; дир. *Пашкевич* у справі підготовлення кредитової конференції; дир. *Филипович* про труднощі при стяганні уділів членських від союзних кооператив та о. *Милянич* висказав побажання, щоби білянсове звідомлення наперед розсилати членам.

На поставлені запити і побажання подав вказані пояснення д-р *Кость Левицький*, по чім Загальні Збори ухвалили абсолюторію Надзірній Раді і Дирекції та приняли внесок Надзірної Ради, щоби з білянсового зиску за 1931 р. приділити квоту: 1.000 зол. на резервовий фонд, а квоту: 2.131.18 зол. на спеціяльну резерву страт.

До Надзірної Ради вибрано поновно: *д-ра Михайла Волошина, інж. Юліяна Павликовського, дир. Андрія Мудрика* і *д-ра Леся Кульчицького*, а до Контрольної Комісії: *о. Дамяна Лопатинського, д-ра Стефана Федака* і *д-ра Юлія Савчака*.

ЗНОВУ ПОДОРОЖУВАТИМУТЬ МІНІСТРИ.

ПАРИЖ, 29. III. ПАТ. Учора ніякі нові подробиці не пояснили ситуації у справі зустрічі премієрів Франції і Англії. Не зважаючи на те, в місцевих кругах уперто впевняють, що Тардіє не змінив свого наміру виїхати в найближчу суботу до Льондону, щоби обговорити з Мекдональдом головні справи, якими заінтересовані оба уряди. За останніми вістками з Риму, міністер Гранді, що перебуває тепер на острові Родос зможе приїхати до Льондону в кожній хвилині. Не зважаючи на домагання Мекдональда, щоби конференція чотирьох відбулася в найближчому часі та в Льондоні, дуже можливе відложення її на пізніше і до Женеви, коли представники держав зїдуться там у звязку з відновленням праць роззбройної конференції.

БЕРЛІН, 29. III. ПАТ. Канцлер Брінінг має вирішити сьогодні чи приймає запрошення англійського уряду. За інформаціями преси канцлер перерве свій відпочинок і виїде до Льондону в пятницю, щоби взяти участь у конференції чотирьох. Його постанова залежна від становища італійського уряду в цій справі.

Дрібні вістки.

Анґлія виплатить 30,000.000 долярів на першу рату звороту морґанівських кредитів, [illegible] серпня ц. р.

В англійському консуляті в Шанґаї почалися наново за стараннями англійського консуля перервані японсько-китайські мирові переговори.

За інформаціями торг.-промислових установ до закордонних убезпеченевих товариств приходять листи з домаганнями відшкодувань за шкоди підчас воєнних подій під Шанґаєм. Втрати убезпеченевих товариств обраховують на 2,000.000 долярів.

Заходи, щоби створити уряд народньої консолідації у Греції не дали висліду. Венізельос залишився надальше при владі.

1. квітня ц. р. буде для Австрії важним днем із торговельного та політичного огляду. У цей день проминає речинець виповідження торговельних договорів із Чехословаччиною, Мадярщиною, Югославією та Польщею. Договір із Мадярщиною був для Австрії некорисний.

Від квітня до червня ц. р. Австрія мусітиме виплатити 50,000.000 шилінгів на річні рати та проценти міжнародніх позичок.

Австрійський міністр рільництва Дольфус і віцеканцлер виїдуть до Берліна на переговори з німецьким урядом у справі вивозу дерева з Австрії до Німеччини на основі преференційних умов.

У Пінську помер о. Лозінський, епископ латинської пінської дієцезії.

Опіка Нансенівського Комітету над втікачами з Радянщини.

На припоручення Союзу Народів Нансенівський Інтернаціональний Комітет занявся в осени минулого року втікачами, що в числі понад 1.000 осіб, в тім числі понад 700 жінок та дітей, скупчилися в Харбіні. Частина цих втікачів вже в дорозі до Парагваю, де вони матимуть роботу. Незабаром буде вивезена з Харбіну й решта. Ця вістка цікава для українців тим більше, що все більше українських селян намагається втікти до Румунії та Польщі. Є відомости, що й українські еміґрантські організації, які мають звязок з Нансенівським комітетом, роблять заходи, щоби дістати його поміч для українських втікачів з Радянщини.

Чужоземні інжиніри покидають Радянщину.

В женевській пресі появилися вістки, що багато чужоземних інжинірів переважно американців, покидають Радянщину. Радянський уряд, що обовязався платити інжинірам у чужій валюті, не може додержати цього зобовязання з причини фінансової кризи. З другого боку зростає безупинно ворожість населення до чужинців, яких вважають спільниками більшовицьких гнобителів. Їх управілеоване становище робить їх предметом заздрости та ненависти. Відомий анґлійський архітект Більфердінґ, який розвязав свій контракт по шістьох місяцях, говорить, що нема слів, щоби змалювати, як терпить переважаюча більшість населення Москви від недостачі мешкання. Вязні в Европі мають більше місця, ніж радянські громадяни в їх столиці. Другий інжинір пише, що родини інжинірів, які ще лишилися там, благають їх виїхати, бо їх життя загрожене. Наслідком таких настроїв населення проти чужинців вважають і стріл до німецького дипльомата. Один фінляндський інжинір гадає, що сумний стан хліборобства ще погіршить фінансову ситуацію Радянщини та зменшить спроможність уряду платити технікам та фірмам, які ризикують перебирати замовлення.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

СКАСУЮТЬ ГОЛ. УРЯД ОБЕЗПЕЧЕНЬ.

Міністр праці підписав розпорядок про скасування головного уряду обезпечень уже з 1. квітня ц. р. Зверхній нагляд над Касами Хорих, безпосередній над Союзами Кас Хорих і рішання в ост. інстанції, відклик від постанов окр. уряду обезпечень належатиме до міністра праці. Безпосередній надзір над Касами Хорих матимуть уряди обезпечень.

СКАСУВАННЯ МАКСИМАЛЬНОГО МИТА ВІД МАСЛА ТА ЯЄЦЬ.

БЕРЛІН, 29. III. ПАТ. Денник законів Німеччини з 29. III. 1932. приніс розпорядок уряду, який касує приноровлювання максимальних митних оплат до імпорту масла та яєць із Польщі. Від 1. IV. 1932. обовязуватимуть при імпорті масла та яєць із Польщі наново автономічні оплати.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА З ПРОФ. БАРТЛЕМ.

До Спали виїхав зі Львова проф. Бартель, де йому през. Мосціцький визначив конференцію на сьогодні в 11. год. ранку. Здогадуються, що на конференції будуть і інші політики. Конференцію скликали для вислухання думки передовсім премієрів, які брали участь у потравневих урядах. Вона матиме, мовляв, передовсім значіння в ділянці госп. політики.

СТАЛІН ТЯЖКО ХОРИЙ.

БЕРЛІН, 29. III. ПАТ. Німецька преса принесла вістки, що Сталін тяжко занедужав. До нього покликали славного лікаря внутрішніх недуг д-ра Цондека. Більшовицькі джерела заперечують цю вістку. „Д. Альґ. Цтґ." твердить, що д-р Ц. виїхав, щоби — як щороку — перевести річну лікарську консультацію вищих службовців.

СПОРТ.

БРНО. Зіденіце — Гарбарня 1:3 (0:3).

—o—

НОВИНКИ

— **На будову Національного Музею** зложили: „Обєднання" з Н. Йорку долярів 50; К. Лісюк з Н. Йорку зол. 250 на рахунок обіцяних 1000; інж. А. Корнелля 25 зол. (усіх 50), Меланія Борзун 28.50, оо. Т. Прийма і Л. Несторович (досі 50) по 20 зол., о. Л. Залужний 5 зол. (досі 25), Фещенко-Чопівський 5 зол. і Д. Мороз 2.40 (разом [illegible] 80). — Усього вплинуло 864.60, а виплачено за [illegible] місяці 2.857.90 зол. Членів СПНМ прибуло 5, майно Союзу 1.063.75 зол.

— **Мистецтво Львова,** III. виклад ред. М. Голубця на „Курсі провідництва по Львові" влаштованому туристично-краєзнавчим Т-вом „Плай" відбудеться в середу, 30. березня ц. р. в год. 18 в салі шкіл УПТ при вул. Мохнацького 12.

— **Примір жертвенности.** Проф. І. Боберський, що кілька літ перебуває на еміґрації, надіслав чергову жертву на викупно Українського Городу у Львові 50 ам. долярів.

— **Заява.** У звязку з поширеними поголосками, які вяжуть мою особу з новим тижневиком „Слово Правди" подаю до загального відома, що з тим часописом, його видавцями та редакторами не маю нічого спільного. **Микола Голубець.**

— **Під увагу безробітним.** Міський Комітет Допомоги Безробітним у Львові повідомляє, що за опалові асиґнати цього комітету можна одержати опал у складницях лише до 31. березня ц. р.

— **Про реальність „Просвіти" у Богородчанах.** У вчорашньому „Ділі", у звіті з Загальних Зборів „Просвіти" згадано про справу реальности „Просвіти" у Богородчанах, при чому однак ту згадку можна зрозуміти неправильно. Тому вияснюємо на цьому місці справу згідно з фактичним станом речей: Читальня „Просвіти" у Богородчанах подала до відома Головному Виділові „Просвіти" у Львові, що філія „Просвіти" у Богородчанах у неправильний спосіб і всупереч просвітянським інтересам подарувала реальність філії кооперативі „Народній Дім" у Богородчанах. Одночасно, по думці статуту Т-ва, названа Читальня зажадала від Загальних Зборів, щоби вони доручили Головному Виділові вжити всіх заходів для ревіндикації майна філії „Просвіти". Цю справу — крім листів Читальні — підніс на Загальних Зборах „Просвіти" безпосередньо делеґат Читальні з Богородчан, д-р Осип Когут, і в цій справі відповідав в імені Гол. Виділу ред. В. Мудрий. А саме, Головний Виділ обмірковував цю справу і дійшов до висновку, що філія „Просвіти" в Богородчанах дійсно не зберегла всіх засобів обережности при полагоджуванні справи реальности і тому Головний Виділ вважає за потрібне перевірити й евент. перерішити цю справу згідно з інтересами „Просвіти".

— **Бойкот електричної струї в Луцьку.** Громадський комітет в Луцьку з представників 60 організацій оголосив бойкот електричної струї в Луцьку від 29. березня ц. р., щоби примусити електрівню знизити оплату за зужиття струї з 1.25 зол. на 0.80 зол. за квг. Бойкот триватиме аж до перемоги. Бурмістр Луцька заборонив купцям підвищувати ціну нафти та свічок. Луцька електрівня в руках гуртка росіян.

— **Арештування за асекураційне обманство.** У Львові арештувала поліція Генр. Юр. Бабачека, сина відомого торговця конини, за це, що намовив злодія, щоби вкрав у нього касетку з 6.000 зол. і футро, щоби дістати асекурацію.

— **Два самогубства.** У Львові при вул. Конопніцької ч. 12 затруївся світляним ґазом 47-літній службовець банку Господарства Краєвого Сев. Матковський. Зробив це тому, що його спенсіонували від 1. серпня. — При вул. Тарновського ч. 6 пострілився з револьвера студент II. р. прав Ерв. Руп. Він помер у шпиталі після переведеної операції.

— **Фабрика фальшивих стемплів.** Брідська поліція арештувала адв. соліцитатора Іллю Гульде, постійно замешкалого у Львові при вул. Кохановського ч. 14. Гульдому закидають, що відчищував хемічно вживані стемплі та пускав в обіг.

— **Самогубство в соймі.** Недавно застрілився у сойм. готелі інж. Валежинський, а тепер пострілилася жінка команданта маршалківської сторожі Ст. Маґдзянова. Її забрали до шпиталю.

— **Французька россіка й совєтіка.** У Парижі вийшла книжка Вікторова-Толорова „Россіка й совєтіка", бібліографія книжок французькою мовою від 1917 р. — 1930 р. про Росію та Радянську Україну.

— **Вбили й забрали 75 тисяч.** До нотаря Кулеши в Зґежі вибрався горожанин Сокольник (пов. ленчицького) Мацкевич, у справі купна дому. В сінях дому напало на Мацкевича 4 людей та застрілили його. Нотар зізнав, що Мацкевич повинен був мати зі собою 75.000 зол. М. р. виграв Мацкевич на долярівку 40.000 долярів.

— **У пошукуванні дитини Ліндберґа.** Повідомляють із Вашинґтону: Поліція шукає за членом бандитського гурту Фляйшером, здогадним злодієм Ліндберґового сина. Його пізнав на знимці один пачкар і впевняє, що другого дня після викрадення дитини бачив Фляйшера як той сідав на корабель зі заплаканою дитиною. Пачкар зізнав це ще того самого дня, але тоді ще сподівалися добровільного звороту дитини та не шукали за Фляйшером.

— **Звернуть Габсбурґам майно?** Повідомляють із Інсбрука: Управа тирольської християнсько-суспільної партії розглядала на окремому засіданні справу Габсбурґів. Ухвалили резолюцію, що йде лише про направу кривди Габсбурґам, заподіяної конфіскатою їхнього майна, а проблему форми державної влади вважають неактуальною.

— **Пачкарі кокаїни.** У Ліль арештували гурт міжнародніх пачкарів кокаїни та брилянтів і забрали в них товари варт. 50.000 франків. Пачкарі мешкали в Антверпії та переходили кільна разів французький кордон.

— **Новий зразок літака.** Повідомляють із Міляно: Відбулися пробні лети нового літака зразку інж. Бернасконія. Літак важить 760 кґ. і розвиває швидкість 147 км/ґ. Новий літак підноситься у воздух із малої площі й дуже швидко, вживаючи лише одну третину сили мотору з тої, яку зуживають інші. Крім цього новий літак має бути безпечніший.

— **У кількох словах.** У час святочної стрілянини у Варшаві були ранені чотири особи, одна смертельно. — Впав підчас злету в Кептавн англійський летун Молісон, апарат розбитий, летун здоровий. Він хотів побити рекорд летунки Пеґґі Саляман. — У віллі на кордоні Франції та Монако скінчили самогубством князь Бен Аяд Садіґ і п-і Мартінсон; причина: п-і Мартінсон не могла добути розводу. Князя перевезли в лічницю. — У Бурж ля Рен біля Парижа впав літак і розбився об мур; летунові втяли ноги. — Підчас Великодня в Парижі було 34 осіб убитих і 120 ранених у автових випадках. — У Кордові відбувся двобій б. міністра робіт і б. віцепрез. Арґентини Мартінеза; Мартінеза перевезли в лічницю з ранами лиця. — Минулого тижня виїхало з Ліль до Польщі 1500 робітників, які втратили працю. — У Буенос Айрес трапилося кілька випадків чуми; лічниці та доми з недужими закрили. — Мисливський літак впав із висоти 600 метрів біля Ґориції; летун Барб[illegible]і вбитий. — У Данціґу вдушив хтось ремінем 80-літню Фельдштавову та розпанахав їй голову. Скільки забрав її ощадностей невідомо.

— **З Українського Технічного Товариства.** 25. березня відбулася в домівці Товариства оцінка надісланих проектів на відзнаку І. Конгресу Українських Інженерів у Львові, який відбудеться в днях 15—16 травня ц. р. Члени жюрі артисти: п-і Я. Музикова і П. Ковжун, з членів Товариства інж. Л. Левинський. Жюрі признало одноголосно першу нагороду авторові проекту п. з. „Нити" студ. арх. Ігорові Старосольському. Рада УТТ складає оцим арт. Вп. Я. Музиковій, П. Ковжунові й інж. Л. Левинському щиру подяку за безкорисну участь у засіданнях жюрі.

— **З Українського Лікарського Т-ва.** 1. квітня ц. р. в 19 год. в домівці Т-ва при вул. Костюшка 5/III. виклад д-ра Музики „50 роковини відкриття палички Коха".

З театру.

Львівський Український Театр „Цвіркун“: „ВЕСНЯНІ НАСТРОЇ“ — ревія в 16 точках.

І знову нова ревія „Цвіркуна“ — цим разом „весняна“, хоч у нас ще сніги й води, а про буськів ще якось не чувати. Але раз ревія відбувалася під настроем недалекої весни, то й програма її була зложена згідно з її назвою.

Отже бачили ми весняні танки цвіркунчат (до речі: підготовлені і виведені слабо, мабуть наоспіх), чули ми любовні пісні (танґа й серенади) у виконанні знаного вже хору ревелерсів а також гарні концертові точки орхестри пп. Шлапаків, що грала самі настроеві твори. Також скечі „Протекція“, „Віц“, а головно картина (трохи за довга) пера Р. Сливки „Жіноче кохання“ були менше чи більше достроені до цілости вечора. Настроеві весни відповідав теж прегарний, оригінальний танок двох метеликів („Весняні настрої“), що був доброю ілюстрацією відповідно підібраних українських пісень. Сюди належала теж рецитація „Гуцулочка“ у виконанні п-и Галі Кульчицької, яка, поминувши початкову трему, виявилася інтеліґентною інтерпретаторкою гарного вірша про молоду гуцулочку, зведену в місті паничем. Окремо слід відмітити сольовий танок „Чумак“ у виконанні молодого хлопчини, що зібрав заслужено багато оплесків, а також оригінальний монольоґ „Людина з Марса“, що, збстраґуючи від його розтяжности, викликав немало сміху на салі. Монольоґ вів п. Мельник.

Закінчилася перша частина ревії живим півфіналом, у якому виступив п. Залуцький на тлі балету, схарактеризований як полевий маршал Власта Буріян, а завершив вечір фінал (вірш укладу п. Р. Сливки), у якому танцювали серед загальної веселости найріжнороднішії типи.

Заповідав цим разом п. Мельник, що вивязався з нелегкої задачі в загальному вдоволяюче.

I. Н.

З кіна.

КІНО „КАСІНО“: „НАД РАНКОМ“.

Фільма на підставі одного із останніх більших оповідань Шніцлера „Гра на досвітках“. Ще раз веселий Відень із безжурної доби, коли офіцири могли робити довги, полонювати дівчат самими уніформами, танцювати вальса та пити вино до білого дня. За цей мирний час упало тут не менше як на війні невинних жертв від стріл Амора, а інколи й кулі, що розвязувала неодно „безвихідне становище“.

Рамон Новаро виступає в улюбленій своїй ролі, яку знаемо із „Веселого „Мадриду“; він не тільки запалює жіночі серця, але сам горить від неодної іскри. „Над ранком“ — історія одної такої іскри. Дуже дбайлива фільма має дуже сильні драматичні та ліричні моменти, а також кілька веселих сцен.

м. р.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

УКРАЇНСЬКИЙ ІНЖЕНЕР, орган Союзу Організацій Інженерів українців на еміґрації. Ч. 3. Подебради.

МОЛОДІ РОБІТНИКИ, журнал українського молодого ремісництва та робітництва. Ч. III. Р. II. Березень 1932.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 29 III. 1932 за масло експортове та десерове пріма 3·60 зол., за літру молока 23—24 сот., літру сметани 1·20 зол., копу яєць 4·00—4·10

ОГОЛОШЕННЯ

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.